

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขที่รับ ๑๓๐๓/๒๕๖๔
วันที่ ๓ ก.พ. ๖๔
เวลา ๓.๕๖ น.
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ที่ นร ๐๕๐๓/๔๕๕๒

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ” ของคณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร

เรียน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๘๖๒๔ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๙๐๕/๑๙ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๔ และเอกสารประกอบ

ตามที่ได้ส่งรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ” ของคณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ไปเพื่อดำเนินการ นั้น

กระทรวงยุติธรรมได้เสนอผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว มาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ รับทราบผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ” ของคณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และแจ้งให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กระทรวงยุติธรรมส่งรายงานในเรื่องนี้จำนวน ๖๐๐ ชุด ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรโดยตรงต่อไปแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิระวิลาส)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติคดี ๑
สำนักการประชุม
เลขที่รับ ๒๒ / ๒๕๖๔
วันที่ ๓ / ก.พ. ๖๔ เวลา ๓.๓๕

กลุ่มงานระเบียบวาระ
รับที่ ๑๐๓ / ๒๕๖๔
วันที่ ๑๕ / ก.พ. ๖๔ เวลา ๑๖.๓๐ น.

กองนิติธรรม

โทร. ๐๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๕๒ (เครื่องคัดคำ)

โทรสาร ๐๒๒๙๐ ๙๐๕๘ (D/แจ้งมติ ครม. รายงานผล/๐๐๙)

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : dcab@soc.go.th

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม
รับที่ ๑๖๕ / ๒๕๖๔
วันที่ ๓ / ก.พ. ๖๔ เวลา ๑๖.๓๐ น.
ส่งกลุ่มงาน.....พรณ.๑.....ดำเนินการ

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๙๐๕/๑

กระทรวงยุติธรรม

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ

อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๘ ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่

กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๕

มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ” ของคณะกรรมการการกฤษฎีกาหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๒. รายงานการประชุมพิจารณารายงาน เรื่อง แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ ของคณะกรรมการการกฤษฎีกาหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร

ด้วยกระทรวงยุติธรรม ขอเสนอเรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ ของคณะกรรมการการกฤษฎีกาหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรี ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) เรื่องที่ นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้ารัฐบาลนำเสนอหรือมีคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรี รวมทั้งเป็นการดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์ชาติในด้าน (๖) การบริหารราชการแผ่นดิน การปรับปรุงกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับการบริหารราชการกระทรวงยุติธรรมได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรี ด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้เสนอรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติของคณะกรรมการการกฤษฎีกาหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการ

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาแล้วมีคำสั่งให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักรับรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะและข้อสังเกตของ คณะกรรมการการกฤษฎีกาหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ไปพิจารณาร่วมกับ กระทรวงกลาโหม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของรายงาน พร้อมทั้ง

ข้อเสนอแนะ...

ข้อเสนอแนะและข้อสังเกตดังกล่าว และสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ในภาพรวม แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง เพื่อนำเสนอ คณะรัฐมนตรีต่อไป

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เนื่องจากเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) เรื่องที่นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลนำเสนอหรือมีคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๓. สาระสำคัญของเรื่อง

กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการตามข้อสั่งการของรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี โดยจัดประชุมหารือร่วมกับสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง สถาบันพระปกเกล้า สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงวัฒนธรรม และกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อพิจารณารายงาน พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ โดยที่ประชุมมีมติต่อรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ” ของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ตามข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ทั้ง ๔ ประเด็น โดยเห็นควรที่จะให้นำหลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) และความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะนำหลักการดังกล่าวมาใช้ จะต้องมีการศึกษาให้รอบด้าน และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับช่วงสถานการณ์ ซึ่งในหลายๆ ประเด็น มีความละเอียดอ่อน และควรดำเนินการในระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งหากจะต้องมีกลไกทางกฎหมาย จะต้องพิจารณาให้รอบด้าน และรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องให้รอบด้านก่อนที่จะตรากฎหมายออกมา

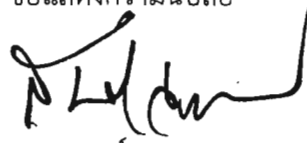
๔. ข้อเสนอส่วนราชการ

กระทรวงยุติธรรม พิจารณาแล้วมีความเห็นสอดคล้องกับแนวทางมติที่ประชุมดังกล่าว โดยเห็นว่า การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ยังคงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการ และไม่สามารถเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างทันที โดยในหลักการสามารถนำหลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) และความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะนำหลักการดังกล่าวมาใช้ จะต้องมีการศึกษาให้รอบด้าน และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับบรรยากาศภาพรวมของสังคม ซึ่งในหลายๆ ประเด็นมีความละเอียดอ่อน และควรดำเนินการในระยะเวลาที่เหมาะสม โดยเฉพาะกลไกทางกฎหมายที่จะต้องพิจารณาให้รอบด้าน และรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายก่อนที่จะมีการตรากฎหมายออกมา มิเช่นนั้นจะไม่สามารถยุติปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ควรถ่ายทอดองค์ความรู้การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนไทย

ทุกช่วงวัย...

ทุกช่วงวัยได้มีความรู้ที่ถูกต้อง ครบถ้วน และมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์
จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ เทพสุทิน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สำนักงานกิจการยุติธรรม

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๗๖๑ (คัทลียา)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๓๐

สำเนาถูกต้อง
แก่ผู้เกี่ยวข้อง
(นายเกษมศักดิ์ หารีรอบ)
นิติกร กองนิติธรรม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๑๕๙

ที่ นร ๐๔๐๓(กร.๒)/๑๑๗

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ”
ของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ด้วยกระทรวงยุติธรรม ได้เสนอเรื่อง รายงานผลการพิจารณาแนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ ของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กระทรวงยุติธรรมได้ประชุมร่วมกับกระทรวงกลาโหม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร แล้วจึงเห็นชอบด้วย และเห็นควรให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

(นายวิษณุ เครืองาม)

รองนายกรัฐมนตรี

รายงานการประชุม

พิจารณารายงาน เรื่อง แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ
ของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สถาผู้แทนราษฎร

วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ - ๑๕.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ ชั้น ๙ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ผู้เข้าร่วมประชุม

กระทรวงยุติธรรม

๑) ศาสตราจารย์พิเศษวิชาญ วิชาญสรอรรถ	ปลัดกระทรวงยุติธรรม
๒) นายวัลลภ นาคบัว	รองปลัดกระทรวงยุติธรรม
๓) นางสาวปริญานุช จริงจิตร	ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการพัฒนาการ บริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
๔) นางสาวศุภลียา แก้วอ่อน	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
๕) นายธนาศักดิ์ พรหมานอก	นักวิชาการยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรม

๑) นางสาวรมน งามางกูร	ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำ สำนักประธานศาลฎีกา
๒) นายอนุชา สุดคำภา	นิติกรปฏิบัติการ

สำนักงานอัยการสูงสุด

๑) นายจักรวาล แสงแข	อัยการพิเศษ ฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑) พันตำรวจเอกหญิง สาธิตมน มลิินทางกูร	รองผู้บังคับการกองคดีอาญา สำนักงานกฎหมายและคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงกลาโหม

๑) พลตรี พิสิทธิ์ นพเมือง	ผู้ช่วยเจ้ากรมพระธรรมนูญ กรมพระธรรมนูญ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
๒) พันเอก พัฒนชัย พัฒนเจริญ	รองผู้อำนวยการกองกฤษฎีการทหาร และการต่างประเทศ กรมพระธรรมนูญ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

กระทรวงมหาดไทย

๑) นายสกล ศักดิ์กำจร	ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ ด้านความมั่นคงภายใน สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
๒) นายหฤชภู ฤทธิภูมิ อุทัยธรรมกิจ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑) นางสาวจรรยาพร พงศาตสีกุล	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
๒) นายสันติ สุคันธวงศ์	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	
๑) นายพิชญเดช โอสถาปนนท์ สถาบันพระปกเกล้า	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๑) พลเอก เอกชัย ศรีวิลาศ	ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล
๒) นายชลัท ประเทืองรัตนา	นักวิชาการผู้ชำนาญการ
สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง	
๑) นางสาวรानी อธิรัตน์	ผู้อำนวยการกอง ๓
๒) นางศิตยา สุเวอร์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๓) นางสาวณิชากร เหลืองเอกทิน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	
๑) นางสาวมีนา เหล่าหะเกียรติ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๒) นางสาวธัชธร ปันสุวรรณ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
กระทรวงศึกษาธิการ	
๑) นางเกศทิพย์ ศุภวานิช	ผู้ช่วยปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
๒) นางชื่นฤดี บุตะเขี้ยว	ผู้อำนวยการกลุ่มขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	
๑) นายศิริพงษ์ศกร ชูสังข์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบาย สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
๒) นายธนดล โพธาราเจริญ	นิติกรปฏิบัติการ
กระทรวงวัฒนธรรม	
๑) นางพัชรนันท์ แก้วจินดา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
๒) นายสุเชาว์ ขยมชัย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

กรมประชาสัมพันธ์

๑) นายบรรลอม จินดารัตน์

รักษาการผู้อำนวยการส่วนผลิตรายการสถานีวิทยุ
แห่งประเทศไทย

เริ่มประชุม เวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

-ไม่มี-

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อทราบ

ข้อสั่งการรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ตามหนังสือที่ นร ๐๔๐๓/๒๕๓๒๓ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๓ เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ” ของคณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร

ตามหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/๒๕๓๒๓ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๓ เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ” ของคณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้มีคำสั่งให้ กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักรับรายงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะและข้อสังเกตของคณะกรรมการดังกล่าว ไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงยุติธรรมให้รับผิดชอบเป็นฝ่ายเลขานุการในการจัดประชุม และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามข้อสั่งการของรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) จึงได้ดำเนินการจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของรายงานและสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม และจะดำเนินการส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อพิจารณา

ฝ่ายเลขานุการได้นำเสนอรายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่อง “แนวทางการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ” ของคณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกตและข้อเสนอดังกล่าว โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. ความเป็นมาและสภาพปัญหา

ตามที่ได้มีเหตุการณ์ความไม่สงบของบ้านเมือง จากผู้ที่มีความเห็นต่างทางการเมือง กลุ่มต่างๆ ในช่วงเวลาดังแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบัน อันนำมาซึ่งความสูญเสียและความเสียหายอย่างประมาณค่ามิได้ต่อทุกภาคส่วนของสังคมไทย รวมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดจากโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา

๒๐๑๙ หรือโรคระบาด COVID-๑๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงปัจจุบัน ที่ส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน และเศรษฐกิจที่ตกต่ำภายในประเทศไทย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวข้างต้นถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศไทยจะต้องมีความปรองดองหันหน้าเข้าหากัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความเสียหายซ้ำอีกในอนาคต ทั้งนี้ จะต้องมุ่งเน้นการใช้มาตรการเชิงสมานฉันท์ รวมถึงความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และความยุติธรรมทางสังคม การฟื้นฟูและเยียวยาเหยื่อรวมทั้งผู้เสียหาย เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยอมรับความแตกต่างทางความคิด อันจะส่งผลให้เกิดความปรองดองในประเทศไทยระยะยาวต่อไป

เหตุผลและวัตถุประสงค์ของการพิจารณาศึกษาในเรื่องนี้ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ

๔ ประการ คือ

๑) ปัจจัยเวลาของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในบ้านเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งกินระยะเวลาถึง ๑๖ ปี ส่งผลให้ประเทศหาความสงบสุข ความเจริญได้ยาก

๒) ก่อนโรคติดเชื้อ COVID-๑๙ ระบาด ประชาชนประสบปัญหาเศรษฐกิจปากท้องอย่างมาก และหลังไวรัสระบาดเกิดปัญหาเศรษฐกิจปากท้อง ตลอดจนกิจการทางด้านเศรษฐกิจการค้า การท่องเที่ยว SME ปิดตัวลง ทำให้ประชาชนตกงานจำนวนมากนับล้านๆ คน เกิดเป็นวิกฤตเศรษฐกิจ ดังนั้น หากประชาชนขาดความสามัคคีปรองดองก็จะเป็นเรื่องยากยิ่งที่ประเทศไทยจะผ่านพ้นวิกฤตเศรษฐกิจของบ้านเมืองที่เกิดจากเรื่องนี้ไปได้

๓) มีสัญญาณที่จับต้องได้ว่า ปีนี้รัฐบาลได้ประชุมคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.) เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๓ และจากการให้สัมภาษณ์หลายครั้งของนายกรัฐมนตรีว่าตั้งใจจะรวมใจไทยสร้างชาติ แสดงให้เห็นได้ชัดว่า ถึงเวลาแล้วที่คนไทยจะต้องหันหน้าเข้าหากันเพื่อหาแนวทางสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ

๔) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๗ ที่กำหนดเป้าหมายว่า ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ และยุทธศาสตร์ชาติ ตลอดจนนโยบายรัฐบาลและนโยบายของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความปรองดองของคนในชาติ ดังนั้น จึงเป็นความชอบธรรมที่คณะกรรมการสิทธิการและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎรจะดำเนินการศึกษาเรื่องนี้ เพื่อเสนอต่อผู้แทนราษฎรพิจารณาและให้ความเห็นชอบเพื่อส่งไปยังรัฐบาลรับไปพิจารณาตามที่เห็นสมควรต่อไป

๒. ข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร อันเป็นแนวทางในการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ

ฝ่ายเลขานุการได้นำเสนอข้อสังเกตจากรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทาง การสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ” ของคณะกรรมการฯ ในประเด็นสำคัญต่างๆ ๙ ประเด็น ดังนี้

๒.๑ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนและการแก้ไขรัฐธรรมนูญ สาเหตุหนึ่งของความไม่สงบตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน คณะกรรมการฯ จึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะเสนอให้ฝ่ายรัฐบาลและทุกภาคส่วนร่วมกันจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนและแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยคณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า การใช้อำนาจจัดทำและ

แก้ไขรัฐธรรมนูญของรัฐต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักนิติธรรม (Rule of Law) อย่างเคร่งครัด เพื่อให้ประชาธิปไตยของประเทศมีความสมบูรณ์ มีใช้กระทำไปเพื่อผลประโยชน์แอบแฝงหรือผลประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด พร้อมกำหนดกรอบเวลาของกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน โดยเสนอให้มีการตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) ที่มาจากประชาชนเพื่อยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และเมื่อรัฐธรรมนูญแก้ไขแล้วเสร็จ เห็นควรให้มีการยุบสภาทันที แล้วจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปภายใต้กติกาใหม่ที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วม

๒.๒ การนิรโทษกรรม ถือเป็นกระบวนการที่เร่งรัดให้นำไปสู่การปรองดองและสมานฉันท์ โดยการนิรโทษกรรมควรมีหลักการการนิรโทษกรรมเหตุความไม่สงบทางการเมืองที่มีระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบัน นิรโทษกรรมคดีทางการเมือง และคดีอาญาที่มีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง ยกเว้นคดีความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และคดีทุจริต ทั้งนี้ กระบวนการในการพิจารณาคดีทุจริตต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม

๒.๓ กระบวนการยุติธรรม การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ควรนำเอาหลักวิชาการเกี่ยวกับความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) และความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาศึกษาและปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศไทย โดยใช้หลักเมตตาธรรม และการดึงทุกฝ่ายออกมาร่วมกันแก้ไขปัญหา เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้สั่งสม จนทำให้เกิดความแตกแยกจนหน่วยงานใดเพียงหน่วยงานหนึ่งไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาโดยลำพังได้

๒.๔ การรักษาบรรยากาศของการปรองดอง สมานฉันท์ เสนอให้รัฐบาล ผู้นำฝ่ายค้าน พรรคการเมือง กลุ่มการเมืองทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนและประชาชน ควรร่วมมือกันบริหารความขัดแย้งให้อยู่ในสันติวิธี เคารพความเห็นต่าง และไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะช่วยให้สังคมก้าวผ่านความขัดแย้งไปสู่ความปรองดองได้

ทั้งนี้ การชุมนุมของนิสิต นักศึกษา และคนรุ่นใหม่ ทางคณะกรรมการธิการเห็นว่าการตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณามีมติรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน นิสิต นักศึกษา เยาวชน และประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการวิสามัญฯ จะได้รายงานต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและรัฐบาลต่อไป

๒.๕ ข้อสังเกตเกี่ยวกับสื่อ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อที่มีการใช้ภาษาปลุกเร้า และกระตุ้นให้เกิดความเกลียดชัง (Hate Speech) การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) การปลุกระดมมวลชนให้ใช้ความรุนแรงต่อฝ่ายที่เป็นปรปักษ์ รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลเท็จ บิดเบือน การขาดจรรยาบรรณวิชาชีพและความรับผิดชอบต่องานสื่อ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความแตกแยกและความขัดแย้งที่รุนแรงในสังคม ดังนั้น สื่อจึงควรปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่องานสื่อตามกรอบจริยธรรมและหลักวิชาชีพ โดยการไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน และรอบด้านแก่ประชาชน โดยการตรวจสอบข้อเท็จจริงและนำเสนอข้อมูลโดยไม่ใช้ถ้อยคำหรือภาพที่มีลักษณะในเชิงชี้นำสังคมว่าการใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ นอกจากนี้ สื่อจะต้องคำนึงถึงผลกระทบและความเหมาะสมของสิ่งที่นำเสนอต่อสังคมด้วย

๒.๖ ข้อสังเกตด้านการเยียวยา รัฐบาลควรดำเนินการเยียวยาและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบทุกฝ่ายอย่างจริงจัง เป็นระบบ และทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง โดยครอบคลุมความเสียหายในลักษณะต่างๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยใช้รูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะการเยียวยาด้วยตัวเงินเท่านั้น

๒.๗ การแสดงความรับผิดชอบด้วยการขอโทษ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความรุนแรงทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล ฝ่ายค้าน พรรคการเมือง ผู้นำชุมชน หน่วยงานด้านความมั่นคง และสื่อมวลชน

ควรพิจารณาบทบาทบทบาทและการกระทำของตนเองในสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น ด้วยการให้ผู้นำทุกฝ่ายกล่าวขอโทษต่อสาธารณชน (Public Apology) ซึ่งจะเป็นการรักษาบรรยากาศในประเทศให้เกิดความปรองดองขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายกรัฐมนตรีที่บริหารประเทศขณะเกิดความรุนแรง ควรแสดงความรับผิดชอบในฐานะผู้นำรัฐบาล เนื่องจากรัฐมีความบกพร่องและขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการจัดการความขัดแย้งทางการเมือง จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชน

๒.๘ ข้อสังเกตเกี่ยวกับกองทัพ การแทรกแซงทางการเมืองของกองทัพ โดยเฉพาะการรัฐประหาร ส่งผลให้สังคมไทยขาดการเรียนรู้ที่จะจัดการวิกฤตการณ์ทางการเมืองตามครรลองแห่งระบอบประชาธิปไตย และยังส่งผลให้ประชาชนบางกลุ่มรู้สึกว่าถูกคุกคามจากการรัฐประหาร จนเกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งที่มีความสลับซับซ้อนและลุกลามบานปลายยิ่งขึ้น ดังนั้น กองทัพควรทำภารกิจของกองทัพ ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย งดเว้นการก่อการรัฐประหารหรือแทรกแซงทางการเมืองอย่างเคร่งครัดไม่ว่าในทางใด เช่น การใช้อิทธิพลกดดันนโยบายของรัฐบาล การข่มขู่ว่าจะใช้กำลังหรือยึดอำนาจ เป็นต้น นอกจากนี้ สังคมหรือกลุ่มการเมืองจะต้องไม่เรียกร้องหรือสนับสนุนให้กองทัพเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยทุกฝ่ายจะต้องยึดหลักที่ว่า หน่วยงานด้านความมั่นคง โดยเฉพาะกองทัพ ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง (Civilian Control) ทั้งนี้ ในพิธีถวายเป็นกุศลถวายพระศพของเหล่าทัพควรมีการกำหนดว่าจะยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และจะไม่ทำการปฏิวัติรัฐประหาร

๒.๙ ข้อสังเกตเกี่ยวกับการชุมนุมและสิทธิผู้ชุมนุม จากสถานการณ์ในปัจจุบัน มีประชาชนส่วนมากที่มีการแสดงออกเรื่องสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุม โดยเฉพาะการชุมนุมของคนรุ่นใหม่ กลุ่มนักเรียนที่เรียนอยู่ต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา ทั้งนี้จะต้องเข้าใจตรงกันว่าเสรีภาพในการชุมนุมจะเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเป็นสิทธิการเมืองที่จะต้องได้รับการรับรองและคุ้มครองจากรัฐ แต่การกระทำดังกล่าวต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มิใช่กระทำโดยไม่มีขอบเขตจำกัด (Non-Absolute Right) ซึ่งเงื่อนไขในการชุมนุมจะต้องกระทำโดยสงบและปราศจากอาวุธ รัฐต้องรับรองและประกันเสรีภาพในการชุมนุมดังกล่าว โดยไม่มีการกีดกันและแทรกแซง รวมถึงยังต้องมีการคุ้มครองความปลอดภัยจากการก่อวินาศกรรม การแทรกแซง หรือประทุษร้ายจากบุคคลที่สามที่เป็นปรปักษ์หรือต่อต้านการชุมนุม ตลอดจนการจัดสรรการใช้พื้นที่สาธารณะ

ประเด็นการอภิปราย

ที่ประชุมได้อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะในการพิจารณา โดยสรุปประเด็นสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ที่ประชุมเห็นควรนำหลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) และความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ ซึ่งจะต้องศึกษาและปรับใช้ให้เหมาะสมกับช่วงสถานการณ์ในประเทศไทย ทั้งนี้ การนำหลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านมาใช้ จะเริ่มจากเปิดเผยความจริง และสร้างกระบวนการรับรู้ความจริงในหมู่ผู้ได้รับผลกระทบ ผู้เกี่ยวข้อง และสังคม โดยรวมอย่างกว้างขวาง ความจริงที่ได้เปิดเผยจะนำไปสู่การตัดสินใจว่าสมควรจะมีการดำเนินคดี หรือดำเนินการเพื่อแสดงความรับผิดชอบอย่างอื่นที่ไม่ใช่การดำเนินคดี หรือการนิรโทษกรรมในกรณีต่าง ๆ หรือมีการดำเนินการอย่างไรเพื่อหาทางออกที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ซึ่งในระหว่างที่มีการดำเนินการไปสู่แนวทางดังกล่าวจะต้องมีการเยียวยาอย่างเหมาะสมกับผู้ที่ได้รับผลกระทบทุกฝ่าย

๒. ที่ประชุม ได้มีข้อสังเกตรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ” ของคณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

สภาผู้แทนราษฎร แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ ตามข้อสังเกตของ คณะกรรมาธิการฯ ทั้ง ๙ ประเด็น ดังนี้

๒.๑ การจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนและการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เนื่องจากปัจจุบัน มีกระบวนการเพื่อดำเนินการแก้ไขรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว โดยเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๓ รัฐสภาได้มติให้ตั้ง กรรมาธิการวิสามัญ ๔๕ ท่าน เพื่อศึกษาร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญทั้ง ๖ ฉบับอีกครั้ง ก่อนรับหลักการ ซึ่งกลไกในการ แก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของรัฐสภาตามที่กฎหมายกำหนด สำหรับในประเด็นเกี่ยวกับการตั้งสภาร่าง รัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) นั้น ที่ประชุมเห็นว่าเป็นกลไกและอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาในการพิจารณาร่างญัตติแก้ไข รัฐธรรมนูญเพื่อจัดตั้ง ส.ส.ร. ขึ้นในการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยผู้แทนจากสถาบันพระปกเกล้า ได้ให้ ข้อสังเกตในการจัดตั้ง ส.ส.ร. ที่ปรากฏในรายงานของคณะกรรมาธิการว่า ต้องมาจากภาคประชาชน ซึ่งในการจะ จัดตั้ง ส.ส.ร. ภาคประชาชน จะต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญให้มีกฎหมายที่สามารถจัดตั้ง ส.ส.ร. ภาคประชาชนได้ และต้อง กำหนดกรอบระยะเวลาการจัดตั้งให้ชัดเจน โดยเทียบเคียงกับการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่มีการออก กฎระเบียบและกรอบเวลาที่ชัดเจน นอกจากนี้ ในประเด็นเรื่องการยุบสภาภายหลังจากที่รัฐธรรมนูญแก้ไขแล้ว เสร็จ ที่ประชุมเห็นว่าเป็นดุลยพินิจและอำนาจของนายกรัฐมนตรีซึ่งระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ

๒.๒ การนิรโทษกรรม เป็นข้อเสนอที่ถูกหยิบยกมาอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยมี กฎหมายว่าด้วยการนิรโทษกรรมจำนวน ๒๑ ฉบับ โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง คือการปฏิวัติและรัฐประหาร โดยหลักการทั่วไป การนิรโทษกรรมจะเป็นกฎหมายที่ใช้กับเหตุการณ์ใดเหตุการณ์ หนึ่งโดยเฉพาะ และมีการออกกฎหมายเป็นครั้งคราว แต่ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่ผ่านมา ในรอบหลายสิบปี ได้มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดขึ้นหลายฝ่าย มีผู้ถูกดำเนินคดีทางการเมืองและพิพากษาตัดสินให้ถูก จำคุกมากมาย ถึงแม้การนิรโทษกรรมจะเป็นแนวทางหนึ่งที่อาจช่วยให้สังคมเกิดความปรองดอง แต่การนำการ นิรโทษกรรมมาใช้จะต้องเป็นไปด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง ซึ่งหากเร่งรัดให้เกิดการนิรโทษกรรม นอกจากจะไม่ ส่งผลให้เกิดการปรองดองแล้ว ยังอาจเป็นการสร้างประเด็นความขัดแย้งขึ้นมาใหม่ ดังนั้น จะต้องคำนึงถึงความ เหมาะสม ทั้งในแง่ของช่วงเวลา สถานการณ์ และกระบวนการ

ผู้แทนสถาบันพระปกเกล้า ได้ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมในประเด็นผู้ที่หนีคดีไป ต่างประเทศ ว่าจะต้องกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมก่อน จึงสามารถดำเนินการในขั้นตอนการนิรโทษกรรมได้ โดยนำมาใช้กับทุกคดี นอกเหนือจากคดีทุจริต ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้รายงานในที่ประชุมเพิ่มเติมว่า ข้อสังเกต ดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องประชุมในการประชุม คณะอนุกรรมาธิการการศึกษาการปฏิรูป ทบพวน และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในคณะกรรมาธิการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน โดยได้เสนอหลักการร่างกฎหมายนิรโทษกรรม โดยมีหลักการ ๔ ข้อ ดังนี้

๑) นิรโทษกรรมจากการชุมนุมทางการเมือง โดยไม่รวมคดีอาญากรรมร้ายแรง คดีเกี่ยวกับคอร์รัปชัน และประมวลกฎหมายคดีอาญา มาตรา ๑๑๒

๒) นิรโทษกรรมให้แก่ผู้ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแล้ว ไม่ว่าจะคดีจะตัดสินเสร็จหรือ อยู่ระหว่างการต่อสู้ในขั้นตอนใดก็ตาม

๓) ไม่ตัดสิทธิบุคคลที่ไม่ได้เข้าสู่กระบวนการหรือหนีคดีไป สามารถได้สิทธิได้ แต่ต้องกลับสู่กระบวนการยุติธรรมก่อน

๔) มีคณะกรรมาธิการพิเศษขึ้นมาเพื่อตัดสิน แยกแยะ ออกกฎเกณฑ์ที่เป็น กฎหมายลำดับรองว่าจะอะไรเข้าข่าย ไม่เข้าข่าย เช่น ข้อ ๑ อะไรที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม

อย่างไรก็ตาม...

อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมได้มีข้อสังเกตในประเด็นการนิรโทษกรรมสำหรับบุคคลที่หนักคดีซึ่งอาจจะขัดกับหลักการกระบวนการพิจารณาคดีของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งในประเด็นนี้คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ได้เคยให้ความเห็นว่า การนำหลักความยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) มาใช้ในคดีอาญาซึ่งสืบเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมือง ไม่อาจแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้ และไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ดังนั้น การนำหลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน และหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ร่วมกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อฟื้นฟูสัมพันธภาพระหว่างคู่ขัดแย้ง อำนวยความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายและลดปัญหาความขัดแย้ง โดยอาจนำมาตราการหรือศึกษาประสบการณ์ของต่างประเทศที่เคยเผชิญความขัดแย้งอย่างรุนแรงมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศไทย

ดังนั้น ที่ประชุมจึงมีความเห็นว่าการออกกฎหมายนิรโทษกรรมเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน และควรดำเนินการในระยะเวลาที่เหมาะสม ไม่เช่นนั้นอาจจะไม่สามารถยุติปัญหาได้อย่างแท้จริง แต่เป็นเพียงการชะลอปัญหาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง การเร่งรัดเพื่อการนิรโทษกรรมอาจจะกระทบต่อบรรยากาศของการสร้างความปรองดองได้ และควรยกเว้นคดีความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และคดีทุจริต ทั้งนี้ อาจกำหนดกลไกพิเศษสำหรับคนที่หลบหนีคดี โดยจะต้องมีการศึกษาให้รอบคอบ เนื่องจากเป็นการออกกฎหมายซึ่งผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวข้างต้นว่า เนื่องจากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงควรมีการศึกษาความจำเป็นและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นให้รอบด้านเสียก่อนก่อนที่จะออกกฎหมายนิรโทษกรรม ซึ่งตามมาตรา ๗๗ แห่งรัฐธรรมนูญ ได้ระบุอย่างชัดเจนว่า รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น รวมไปถึงรัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องให้รอบด้านก่อนที่จะตรากฎหมายออกมา

๒.๓ กระบวนการยุติธรรม การนำหลักการความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง จากรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน พิจารณาศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองแห่งชาติ สถาปนาผู้แทนราษฎร ได้มีการระบุถึงแนวคิดของความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่น่ามาใช้เพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ บนพื้นฐานว่าจะจดจำหรือลืมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และมาตรการในการลงโทษผู้กระทำผิดหรือเน้นการเยียวยาผู้เสียหาย โดยมีวิธีการสรุปได้ดังนี้

๑) การฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด (Criminal Prosecutions) ซึ่งมีส่วนต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้น

๒) การนิรโทษกรรม (Amnesty) คือการได้รับยกเว้นการลงโทษ ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการต่อรองกันระหว่างอำนาจเก่ากับอำนาจใหม่ หรือบางกรณีได้รับการยกเว้นการลงโทษด้วยการยอมรับว่าได้กระทำความผิดลงไป

๓) คณะกรรมการค้นหาความจริง (Truth Commissions) เป็นคณะกรรมการที่ทำหน้าที่หาความจริงให้ปรากฏ (Establish the Truth) ที่ได้จากการไต่สวน (inquiry) ค้นหาความจริง (Truth Seeking) ในช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Focus on the Past) เพื่อเปิดเผยความจริง ให้ผู้ได้รับผลกระทบ ตลอดจนสังคมโดยรวมได้ทราบในรายละเอียดเหตุการณ์อย่างถูกต้องแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการเปิดพื้นที่ให้ผู้ได้รับผลกระทบได้แสดงออก

๔) โครงการช่วยเหลือเยียวยา (Restoration Programs) เป็นการให้ความช่วยเหลือ ชดเชย เยียวยา แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง ทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย ทรัพย์สินผ่าน

โครงการหรือการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และรวมไปถึงการกล่าวคำขอโทษจากคู่ปรปักษ์อย่างเป็นทางการ (Official/State Apologies)

๕) การระลึกถึงผู้ได้รับผลกระทบ (Memorialisation of Victims) เป็นกระบวนการที่ทำให้สังคมยอมรับและตระหนักรู้ (Recognition) และกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในศีลธรรม (Raise Moral Consciousness) ถึงเหตุการณ์ความรุนแรงที่ผ่านมา เพื่อจะไม่ทำให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำรอยขึ้นอีก ซึ่งอาจอยู่ในรูปพิพิธภัณฑ์หรืออนุสรณ์แห่งความทรงจำ (Memorial)

๖) การปฏิรูปสถาบัน (Institution Reform) เป็นกระบวนการปฏิรูปสถาบันหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน อาทิ กองทัพบก ทหาร ตำรวจ สื่อสารมวลชน กระบวนการยุติธรรม ฯลฯ เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้หน่วยงานหรือองค์กรดังกล่าวใช้รูปแบบเดิมในการปฏิบัติที่อาจนำความรุนแรงกลับมาอีกครั้ง

ที่ประชุมได้มีข้อสังเกตต่อการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเปลี่ยนผ่านว่าการนำมาใช้ให้เกิดเป็นรูปธรรมนั้น เป็นเรื่องที่ยาก และมีความซับซ้อน เนื่องจากไม่มีกรอบหรือรูปแบบที่ชัดเจนขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละประเทศ และหากสังคมยังไม่มีความเข้าใจ หรือยอมรับแนวคิดที่จะปรองดองสมานฉันท์ การนำหลักการดังกล่าวมาใช้ อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายในเรื่องอำนาจการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ ประกอบระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการสั่งคดีอาญาที่จะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัย หรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งให้อำนาจอัยการสูงสุดพิจารณาสั่งไม่ฟ้องหรือถอนฟ้อง ในกรณีเห็นว่า การฟ้องคดีอาญาใดจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศ ทั้งนี้ หากนำกฎหมายฉบับนี้มาใช้ ผู้เสียหายจะต้องได้รับการเยียวยาตามสิทธิอย่างเต็มที่ ซึ่งผู้แทนจากสำนักงานศาลยุติธรรมได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับกฎหมายเรื่องอำนาจในการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการว่าปัจจุบันยังไม่ได้มีการนำมาใช้อย่างเพียงพอ อันเนื่องมาจากมีกระบวนการที่ซับซ้อน

ทั้งนี้ ที่ประชุมมีความเห็นว่า การนำหลักการของกระบวนการยุติธรรมระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) และความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ยังคงมีความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ อย่างไรก็ตาม หากจะนำกระบวนการยุติธรรมเปลี่ยนผ่านหรือยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ ต้องพิจารณาในห้วงระยะเวลาที่มีความเหมาะสม บรรยากาศภาพรวมของสังคมและประชาชนต้องมีความรู้สึกในการปรองดอง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายยอมรับที่จะยุติเรื่องไม่ดำเนินการ เหยื่อได้รับการเยียวยาอย่างเหมาะสม ซึ่งเมื่อเกิดบรรยากาศเหล่านั้น จะนำไปสู่กลไกในการปรับแก้ไขกฎหมายหรือเพิ่มเติมกลไกเพื่อให้สามารถบังคับใช้ตามหลักการดังกล่าวได้ ซึ่งปัจจุบันมีกฎหมาย (การพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ) ที่มาเสริมการดำเนินงานในส่วนนี้ได้

๒.๔ การรักษาสันติภาพของการปรองดอง สมานฉันท์ และสื่อ ที่ประชุมเห็นด้วยตามข้อเสนอของคณะกรรมการฯ ว่าจะต้องมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศในการปรองดองเป็นสำคัญ รัฐบาล ผู้นำฝ่ายค้าน พรรคการเมือง กลุ่มการเมืองทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนและประชาชน ควรร่วมมือกันบริหารความขัดแย้งให้อยู่ในหลักสันติวิธี เคารพความเห็นต่าง และไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สังคมก้าวผ่านความขัดแย้งในชาติไปได้ ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลกำลังพยายามดำเนินการรักษาสันติภาพของการปรองดอง โดยที่ประชุมเห็นด้วยที่จะมีการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง ในส่วนของการ

นำเสนอ...

นำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อทุกแขนง จะต้องมีความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบในการเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง ต่อสาธารณชน จะต้องไม่เสนอข้อมูลและถ้อยคำในการปลุกเร้าหรือปลุกระดมมวลชนให้ใช้ความรุนแรง หรือ เผยแพร่ข้อมูลเท็จ บิดเบือน ซึ่งผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ ได้ชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมว่า โดยปกติผู้ประกอบการวิชาชีพ สื่อมวลชนจะมีจรรยาบรรณสื่อซึ่งเป็นแนวทางในการนำเสนอข่าวอยู่แล้ว รวมทั้งมีองค์กรที่กำกับดูแลสื่อในกิจการ กระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ทั้งนี้ ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าในปัจจุบันได้ มีร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ. .... ซึ่งผ่านการ พิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว โดยหลักการของร่างกฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดให้มีสภาวิชาชีพ สื่อมวลชนแห่งชาติ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน และกำกับดูแลให้เป็นไปตาม มาตรฐานทางวิชาชีพ ซึ่งจะต้องนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป ซึ่งในประเด็นดังกล่าว ที่ประชุม เห็นควรให้มีการผลักดันร่างกฎหมายดังกล่าวออกมาบังคับใช้อย่างเร็วที่สุด

๒.๕ การเยียวยา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) และความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ซึ่งการเยียวยา ไม่จำกัดเฉพาะ เรื่องตัวเงินเท่านั้น โดยกระบวนการที่นำมาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม จะต้องมีการตักตัก มีความชัดเจน รวมถึงต้อง พิจารณาถึงความละเอียดรอบคอบ ครบถ้วน และรอบด้าน

๒.๖ การแสดงความรับผิดชอบด้วยการขอโทษ ที่ประชุมให้ความเห็นว่า กระบวนการ ค้นหาคำความจริง (Fact Finding) มีความสำคัญ ซึ่งจะทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย เข้าใจ ตระหนักและยอมรับ ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของกระบวนการความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) และเมื่อความจริงปรากฏและได้ข้อยุติจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องแสดงความรับผิดชอบและดำเนินการขอโทษ ในท้ายที่สุด

๒.๗ กองทัพ ผู้แทนจากกระทรวงกลาโหมได้ชี้แจงข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ว่าในปัจจุบันนั้น ภารกิจบางประการของกองทัพอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมือง แต่อยู่ภายใต้การปฏิบัติการกิจ ตามกรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีความโปร่งใส มีความเป็นกลางและไม่สนับสนุนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอยู่แล้ว ประกอบกับ นโยบายของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ผู้นำกองทัพ ก็เน้นย้ำจะไม่มีการปฏิวัติรัฐประหาร สำหรับการปฏิญาณตนเพื่อเกิดการปลุกจิตสำนึกไม่ให้มีการปฏิวัติรัฐประหารนั้น ปัจจุบันมีการปฏิญาณตน ในการเป็นข้าราชการที่ดีให้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอยู่แล้วเช่นเดียวกัน กอปรกับในการกระทำบางส่วนของข้าราชการทหาร ได้มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามกระทำอยู่แล้วโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความมั่นคง จากบทเรียนดังกล่าว โดยเฉพาะทางการเมืองตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในความเป็นกลางทางการเมืองและ การปฏิบัติการทางทหารกับในส่วนที่อาจไปเกี่ยวข้องการเมืองได้เป็นอย่างดี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเมือง ในทิศทางที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามการสร้างควมไว้วางใจในสังคมทั้งประชาชนและสังคม ลดความหวาดระแวง ระหว่างกันดูแลกันเห็นอกเห็นใจอยู่ร่วมกันภายใต้กฎหมายเดียวกันที่ทุกคนต้องเคารพและใช้บังคับไม่ให้เกิด ความขัดแย้งโดยให้เจ้าหน้าที่และประชาชนร่วมหาทางออกด้วยกันต้องหาทางออกร่วมกันให้ได้ ทั้งนี้ จะต้อง ไม่ให้เจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนเป็นเครื่องมือไปสนับสนุนมวลชนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเด็ดขาด

๒.๘ การชุมนุมและสิทธิผู้ชุมนุม ที่ประชุมได้ให้ความเห็นว่าการชุมนุมสามารถกระทำได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนด และการแสดงออกดังกล่าวไม่ควรกระทบต่อสิทธิ และเสรีภาพของผู้อื่น โดยผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติการจัดการดูแลความสงบเรียบร้อย ในการชุมนุม ได้ชี้แจงข้อมูลว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.๒๕๕๘ โดยมีมาตรการและขั้นตอนในการดูแลการชุมนุมที่สอดคล้องตามหลักสากล จึงไม่ได้ข้อขัดข้องใน ข้อสังเกตเกี่ยวกับการชุมนุมและสิทธิผู้ชุมนุมตามรายงานฯ ของคณะกรรมการสิทธิฯ หากแต่มีข้อห่วงใยในการดูแล การชุมนุมให้เกิดความเรียบร้อยปลอดภัยต่อทั้งผู้ชุมนุมและประชาชนอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่การใช้สิทธิของผู้ชุมนุมก็ต้อง เป็นไปตามขอบเขตของกฎหมาย ไม่กระทบสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นซึ่งกฎหมายกำหนดไว้

มติที่ประชุม

๑. ข้อสังเกตรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคน ในชาติ” ของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร แนวทางการ สร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ ตามข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ทั้ง ๙ ประเด็น เห็นควรที่จะ นำหลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice) และความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้ในการสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะนำหลักการ ดังกล่าวมาใช้ จะต้องมีการศึกษาให้รอบด้าน และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับช่วงสถานการณ์ ซึ่งในหลาย ๆ ประเด็นมีความละเอียดอ่อน และควรดำเนินการในระยะเวลาที่เหมาะสม หากจะต้องมีกลไกทางกฎหมาย จะต้อง พิจารณาให้รอบด้าน และรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องให้รอบด้านก่อนที่จะตรากฎหมายออกมา

๒. มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ จัดทำสรุปรายงานการพิจารณาการศึกษาเรื่อง “แนวทางการสร้าง ความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ” ของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิ มนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร โดยนำข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้จากที่ประชุมเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความ เห็นชอบต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่นๆ

- ไม่มี -

เลิกประชุม เวลา ๑๕.๐๐ น.

(นายชนาคศักดิ์ พรหมานอก)
นักวิชาการยุติธรรม
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางสาวศัทธียา แก้วอ่อน)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางสาวปริยานุช จริงจิตร)
ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการ
พัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม

สำนักงานกิจการยุติธรรม
เลขรับ ๕๕๘๖
วันที่ ๑๘ พ.ย. ๒๕๖๓
เวลา ๑๕:๒๘ น.

ที่ กท ๐๒๐๒/๒๑ ๕๗

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
ถนนสนามไชย เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

เรื่อง แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ ของคณะกรรมการการกฤษฎีกา
การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม

อ้างถึง หนังสือสำนักงานกิจการยุติธรรม ส่วนที่ ๒๒ ที่ ยธ ๐๙๐๒/๑๗๙๖ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้เข้าร่วมพิจารณารายงาน เรื่อง แนวทางการสร้างความปรองดอง
สมานฉันท์ของคนในชาติ ของคณะกรรมการการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร
เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ ชั้น ๙ อาคารราชบุรี
ดิเรกฤทธิ์ โดยมีปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นประธาน และที่ประชุมมีมติมอบหมายให้ผู้แทนสำนักงาน
ปลัดกระทรวงกลาโหมกลับไปพิจารณาในประเด็นข้อสังเกตเกี่ยวกับกองทัพ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานปลัดกระทรวงพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัจจุบันภารกิจบางประการของกองทัพ
อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่อยู่ภายใต้การปฏิบัติการกิจกรรมของบรรษัทรัฐธรรมนูแห่งราชอาณาจักรไทย
พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีความโปร่งใส
มีความเป็นกลางและไม่สนับสนุนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอยู่แล้ว ประกอบกับนโยบายของนายกรัฐมนตรีและ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ผู้นำกองทัพ ก็เน้นย้ำจะไม่มี การปฏิวัติรัฐประหาร สำหรับการปฏิญาณตน
เพื่อเกิดการปลุกจิตสำนึกไม่ให้มีการปฏิวัติรัฐประหารนั้น ปัจจุบันมีการปฏิญาณตนในการเป็นข้าราชการที่ดี
ให้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุขอยู่แล้วเช่นเดียวกัน กอปรกับในการกระทำบางส่วนของข้าราชการทหารได้มีบทบัญญัติ
ของกฎหมายห้ามกระทำอยู่แล้วโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความมั่นคง จากบทเรียนดังกล่าวโดยเฉพาะทาง
การเมืองตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในความเป็นกลางทางการเมืองและการปฏิบัติการกิจ
ทางทหารก็ในส่วนที่อาจไปเกี่ยวข้องการเมืองได้เป็นอย่างดีเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเมืองในทิศทางที่ดีขึ้น
อย่างไรก็ตามการสร้างความไว้วางใจในสังคมทั้งประชาชนและสังคม ทัศนคติความหวาดระแวงระหว่างกันดูแลกกัน
เห็นอกเห็นใจอยู่ร่วมกันภายใต้กฎหมายเดียวกันที่ทุกคนต้องเคารพและใช้บังคับไม่ให้เกิดความขัดแย้ง
โดยให้เจ้าหน้าที่และประชาชนร่วมหาทางออกด้วยกันต้องหาทางออกร่วมกันให้ได้ ทั้งนี้ จะต้องไม่ให้เจ้าหน้าที่
ทุกภาคส่วนเป็นเครื่องมือไปสนับสนุนมวลชนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเด็ดขาด

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(ประชาพัฒน์ วจนรัตน์)

เจ้ากรมพระธรรมนูญ ทำการแทน
ปลัดกระทรวงกลาโหม

กรมพระธรรมนูญ
กองกฤษฎีกาทหารและการต่างประเทศ
โทร.๐ ๒๒๒๔ ๖๒๖๔
โทรสาร ๐ ๒๒๒๕ ๙๗๐๐

๒ ๗๓๕.

ที่ ตช ๐๐๓๑.๒๕/๓๑๖๐

กองคดีอาญา
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ถนนพหลโยธินที่ ๓ ปทุมวัน
กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐

๗๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

เรื่อง รายงานการประชุมการพิจารณารายงาน เรื่อง แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม

อ้างถึง หนังสือสำนักงานกิจการยุติธรรม ค่วน ที่ ยธ ๐๙๐๒/๑๙๘๙ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานกิจการยุติธรรมได้ส่งรายงานการประชุมการพิจารณารายงาน เรื่อง แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ของคนในชาติ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ มาถึง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้ตรวจรับรองรายงานการประชุมฯ ความละเอียดเรียบร้อยแล้ว นั้น

กองคดีอาญา สำนักงานกฎหมายและคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ตรวจรายงานการประชุมฯ ดังกล่าวแล้ว ขอแก้ไขปรับปรุงข้อความ ดังต่อไปนี้

- หน้าที่ ๑

“สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑) พันตำรวจเอกหญิง สาธิติน มีสินทางกูร...”

- หน้าที่ ๑๐

“๒.๘ ... ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติการกึ่งจัดการดูแลความสงบเรียบร้อยในการชุมนุมได้ชี้แจงข้อมูลว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.๒๕๕๘ ตลอดจนกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีมาตรการและขั้นตอนในการดูแลการชุมนุมที่สอดคล้องตามหลักสากล จึงไม่ได้ขัดข้องในข้อสังเกตเกี่ยวกับการชุมนุมและสิทธิผู้ชุมนุมตามรายงานของคณะกรรมการกฤษฎีกา หากแต่มีข้อห่วงใยในการดูแลการชุมนุมให้เกิดความเรียบร้อยปลอดภัยต่อทั้งผู้ชุมนุมและประชาชนอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่การให้สิทธิของผู้ชุมนุมก็ต้องเป็นไปตามขอบเขตของกฎหมาย ไม่กระทบสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นซึ่งกฎหมายได้รับรองไว้”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พันตำรวจเอกหญิง

(สาธิติน มีสินทางกูร)

รองผู้บังคับการกองคดีอาญา ปฏิบัติราชการแทน

ผู้บังคับการกองคดีอาญา